

อุทยานแห่งชาติทะเลบัน

ทะเลบัน เป็นชื่อบึงน้ำขนาดใหญ่กลางหุบเขา ซึ่งอาจจะมาจากภาษามลายูว่า “เลอไธด์ ทะ บัน” หมายถึง แผ่นดินยุบ เนื่องจากความสั่นไหวใกล้บริเวณระหว่างจังหวัดสตูลกับประเทศมาเลเซียซึ่งมีการผสมทางภาษามาแต่โบราณ หรืออาจแ่งหนึ่งอาจเป็นเพราะชาวบ้านบริเวณนั้นไม่เคยเห็นแอ่งน้ำ ขนาดใหญ่มาก่อน เมื่อเห็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่จึงคิดว่าเป็นทะเล เรื่องเล่ากันว่า เมื่อประมาณ 300 ปีมาแล้ว บริเวณบึงน้ำจืดแห่งนี้เป็นที่ทำการเพาะปลูกที่อุดมสมบูรณ์ ต่อมาเกิดแผ่นดินสั่นสะเทือนและมีเสียงดังสนั่นติดต่อกันนานเป็นแรมเดือน และแผ่นดินยุบหายลงไปมีน้ำไหลทะลักเข้ามาท่วม กลายเป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่

ในปี พ.ศ. 2519 ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล (นายอารีย์ วงศ์อารยะ) ได้มีหนังสือที่ สต.09/13789 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2519 ขอให้กรมป่าไม้พิจารณาพื้นที่บริเวณหนองทะเลบัน และป่าไม้โดยรอบที่มี ภูมิประเทศสวยงาม มีหนองน้ำ ปลาชุกชุม และเป็นแหล่งน้ำของสัตว์ป่านานาชนิด จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น กรมอุทยานแห่งชาติในสมัยนั้น จึงได้มีบันทึก ที่ กอ.0808/3069 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2519 เสนออธิบดีกรมป่าไม้ อนุมัติให้นายตระกูล ทรัพย์มณี นักวิชาการป่าไม้ 5 ไปทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่า สภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ มีหนองน้ำตามธรรมชาติอยู่ในหุบเขา มีทิวทัศน์สวยงาม ตามรายการสำรวจ ลงวันที่ 10 มกราคม 2520 ซึ่งในระยะแรกของการสำรวจ เจ้าหน้าที่ต้องประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานต่างๆ นาขั้นประการทำให้ปฏิบัติงานล่าช้า

ในปลายปี พ.ศ. 2521 กองอุทยานแห่งชาติในสมัยนั้น จึงได้เร่งรัดปฏิบัติงานสำรวจพื้นที่จนแล้วเสร็จ กรมป่าไม้จึงได้เสนอคณะกรรมการกรมอุทยานแห่งชาติให้จัดตั้งพื้นที่ดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติทะเลบัน คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ จึงได้มีมติในประชุม ครั้งที่ 3 /2521 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2521 มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดพื้นที่ป่าห้วยกะหมิง ป่ากุ่มและป่าปูลัด ในท้องที่ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน และตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2523 ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 97 ตอนที่ 165 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2523 หลังจากนั้นได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกาฉบับก่อน แล้วใช้พระราชกฤษฎีกาหนดบริเวณที่ดินห้วยกะหมิง ป่ากุ่ม ป่าปูลัด และป่าควนปอน้ำ ในท้องที่ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน และตำบลเกตุรี ตำบลบ้านควน ตำบลปุย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2534 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 108 ตอนที่ 127 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2534 นับเป็นอุทยานแห่งชาติที่ 20 ของประเทศ